

Захиргааны хэргийн хяналтын
 акттын улсын нэгдсэн
 2021 оны 12 сарын 01
 гэрлийн 557/

МОНГОЛБАНКНЫ
 ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТУШААЛ

2021 оны 10 сарын 08 өдөр

Дугаар А-267

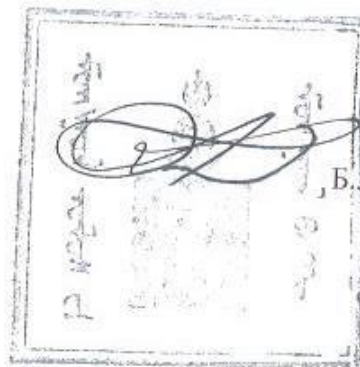
Улаанбаатар хот

Их дүнтэй төлбөрийн системийн
 дүрэм батлах тухай

Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5.1.5 дахь заалт, Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.3 дахь заалт, 28 дугаар зүйлийн 28.2 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Их дүнтэй төлбөрийн системийн дүрэм”-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.
2. Батлагдсан дүрмийг Захиргааны ерөнхий хуульд заасны дагуу хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Төлбөр тооцооны газар (Э.Анар), Нөөцийн удирдлага, санхүүгийн зах зээлийн газар (А.Энхжин), Санхүү бүртгэлийн газар (Ц.Гарьд), Мэдээллийн технологийн газар (Д.Довчинбазар), Банксүлжээ системийн оролцогч нарт тус тус даалгасугай.
3. Энэ тушаалын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төлбөр тооцооны газар (Э.Анар)-г үүрэг болгосугай.
4. Энэ тушаалыг мөрдөж эхэлсэн өдрөөс эхлэн Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2018 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдрийн А-88 дугаар “Их дүнтэй төлбөрийн системийн журам батлах тухай” тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Б.ЛХАГВАСҮРЭН

34 1574

МОНГОЛБАНКНЫ ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТУШААЛ

2021 оны 12 сарын 14 өдөр

Дугаар А - 337

Улаанбаатар хот

Тушаалд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5 дахь заалт, Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.3 дахь заалт, 28 дугаар зүйлийн 28.2 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 10 дугаар сарын 08-ны өдрийн А-267 дугаар тоот тушаалаар батлагдсан “Их дүнтэй төлбөрийн системийн дүрэм”-ийн 3.4 дэх заалтыг 2023 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн мөрдөж эхэлсүгэй.

2. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн А-192 дугаар тушаалаар батлагдсан “Монголбанкны үйлчилгээний хөлс, шимтгэлийн ерөнхий нөхцөл”-ийн Хавсралтын 1.1-т заасан гүйлгээ дамжуулах цагаас хойш илгээх их дүнтэй гүйлгээний шимтгэлийн хэмжээг ₮5,000,000.0 болгон өөрчилсүгэй.

3. Энэ тушаалын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төлбөр тооцооны газар (Э.Анар), Дотоод аудитын газар (Т.Амарсайхан)-т тус тус үүрэг болгосугай.

ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Б.ЛХАГВАСҮРЭН

ИХ ДҮНТЭЙ ТӨЛБӨРИЙН СИСТЕМИЙН ДҮРЭМ

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Энэхүү дүрмийн зорилго нь Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5 дахь заалт, Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.3 дахь заалт, 28 дугаар зүйлийн 28.2 дахь хэсгийн дагуу Их дүнтэй төлбөрийн систем (Цаашид “Банксүлжээ систем” гэх)-ээр төлбөр тооцоо гүйцэтгэхтэй холбоотой хийгдэх үйл ажиллагаа, оролцогчийн бүрэн эрхийг тодорхойлох, үйл ажиллагааны хэрэгжилтэд хяналт тавих харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2. Банксүлжээ систем нь хэрэглэгчийн их дүнтэй болон оролцогч хоорондын гүйлгээний төлбөр тооцоог нэг бүрчлэн бодит цагийн горимд гүйцэтгэж буй Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 5.1.3-т заасан төлбөр тооцооны систем байна.

1.3. Их дүнтэй гүйлгээ нь Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар баталсан хязгаараас дээш үнийн дүнтэй гүйлгээ байна.

ХОЁР. СИСТЕМИЙН ОРОЛЦОГЧ

2.1. Банксүлжээ системийн оролцогч нь санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, үнэт цаасны арилжааны тооцооны, төлбөрийн болон төвлөрсөн хадгаламжийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий этгээд, банк, банкны эрх хүлээн авагч зэрэг Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 5.1.8-д заасан, дараах шаардлагыг хангасан этгээд байна.

2.1.1. Тухайн этгээдийн гүйлгээ болон төлбөр тооцоог Банксүлжээ системээр дамжуулах шийдвэрийг Монголбанкнаас гаргасан байх;

2.1.2. Монголбанканд харилцах данс нээлгэсэн байх;

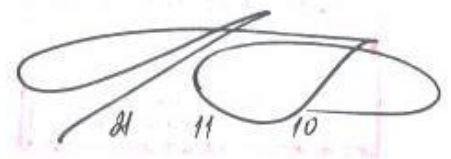
2.1.3. Монголбанкттай “Их дүнтэй төлбөрийн системийн оролцогчтой байгуулах гэрээ”-г байгуулсан байх;

2.1.4. Банксүлжээ системд шууд холбогдсон байх;

2.1.5. Монголбанкнаас оролцогч тус бүрийг ялгах зорилгоор олгодог БИК кодыг авсан байх.

2.2. Оролцогч нь Монголбанкнаас тавьсан техникийн шаардлагыг бүрэн хангаж, дараах үүргийг хэрэгжүүлнэ:

117

21 11 10

2.2.1. Банксүлжээ систем рүү илгээж буй гүйлгээ бүрт хүлээн авагчийн дансны нэр, дугаар, банкны нэр, мөнгөн дүн, гүйлгээний утга зэрэг мэдээллийг тодорхой заасан байна.

2.2.2. Төлбөр гүйцэтгэгч оролцогч нь Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 5.1.10-т заасан этгээд болох хэрэглэгчийн гүйлгээг өөрийн системд оруулснаас хойш 1 (нэг) цагийн дотор Банксүлжээ системд илгээнэ.

2.2.3. Төлбөр хүлээн авагч оролцогч нь Банксүлжээ системээр хүлээн авсан гүйлгээг 1 (нэг) цагийн дотор хэрэглэгчийн дансанд тусгана.

2.2.4. Их дүнтэй гүйлгээг зөвхөн өөрийн төв салбараар дамжуулан Банксүлжээ системд илгээж, хүлээн авна.

2.2.5. Өөрийн нягтлан бодох бүртгэлийн системдээ “Дамжуулалтын данс” гэсэн пассив шинжтэй дансыг нээж, түүгээр дамжуулан гүйлгээ хийх ба Банксүлжээ системийн хаалтын цагаас хойш ирсэн гүйлгээг тус дансанд бүртгэж, дараагийн ажлын өдрийн эхний гүйлгээнд оруулна.

2.2.6. Үндэсний цахим гүйлгээний төвийн хөтөлж буй Дансны нэгдсэн санг ашиглан гүйлгээний нэр, данс баталгаажуулах, дахин давтагдашгүй мэдээлэл ашиглан Дансны нэгдсэн санд бүртгэгдсэн мэдээллийн дагуу гүйлгээ хийж болно.

2.2.7. Нэр, данс зөрсөн эсвэл орлого хүлээн авах боломжгүй, зогсолт хийгдсэн, хаагдсан дансны дугаар бүхий гүйлгээг хүлээн авсан бол 1 цагийн дотор буцаалтын гүйлгээг хийх ба буцаалтын гүйлгээг хүний оролцоогүй (автоматаар) үүсгэж, Банксүлжээ системийн рас.004 мэдээний төрлийн дагуу дамжуулна.

2.2.8. Нэр, данс зөрсөн эсвэл орлого хүлээн авах боломжгүй, зогсолт хийгдсэн, хаагдсан дансны дугаар бүхий гүйлгээнээс бусад гүйлгээг буцаалтын гүйлгээгээр дамжуулахгүй байх нөхцлийг хангаж ажиллана.

2.2.9. Банксүлжээ системийн цаг хаагдахаас өмнө буцаалтын гүйлгээг дамжуулаагүй оролцогч нь дараагийн ажлын өдрийн эхний гүйлгээгээр дамжуулна.

2.2.10. Дансны нэгдсэн сантай холбоотой үйл ажиллагааг “Автомат клиринг хаус системийн дүрэм”-ийн дагуу зохицуулна.

2.2.11. Хэрэглэгчийн гүйлгээг саатуулснаас үүссэн хохирол, торгуулийг тухайн гүйлгээг саатуулсан тал хариуцна.

2.2.12. Буцаалтын гүйлгээнээс Монголбанк болон оролцогч шимтгэл тооцож авахгүй.

ГУРАВ. ТӨЛБӨР ТООЦОО ГҮЙЦЭТГЭХ

3.1. Банксүлжээ системээр дараах гүйлгээг дамжуулна:

3.1.1. Хэрэглэгчийн их дүнтэй гүйлгээ;

3.1.2. Оролцогч хоорондын төгрөгийн гүйлгээ;

- 3.1.3. Оролцогчийн төлбөрийн чадварыг хангуулахтай холбоотой хийгдэх банк хоорондын зээл, хадгаламж, репо арилжаа, овернайт репо санхүүжилт;
- 3.1.4. Овернайт хадгаламж;
- 3.1.5. Бэлэн мөнгөний чек, үнэт цаас, аккредитивтай холбоотой гүйлгээ;
- 3.1.6. Клирингийн системийн үр дүнгийн төлбөр тооцоо;
- 3.1.7. Орон нутаг дахь банкны салбарууд төв салбараас бэлэн мөнгөний зузаатгал авах болон өгөх гүйлгээ.

3.2. Гүйлгээний мөнгөн дүнгээс үл хамааран Банксүлжээ системээр оролцогч хоорондын дараах валютын гүйлгээг тухайн оролцогчийн Монголбанканд дээрх валютын харилцах дансаар дамжуулж болно:

- 3.2.1. Валютын харилцах, хадгаламж байршуулах;
- 3.2.2. Данс зузаатгал;
- 3.2.3. Харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр хийгдэх валют арилжааны гүйлгээ;
- 3.2.4. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн үнэт цаас худалдах, худалдан авах гүйлгээ;
- 3.2.5. Зээл, зээлийн хүүг өгөх, авах, эргэн төлөх;
- 3.2.6. Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэлтэй холбоотой валютын гүйлгээ.

3.3. Монголбанк нь оролцогчийн харилцах данснаас зөвхөн дараах тохиолдолд зарлагын гүйлгээ хийнэ:

- 3.3.1. Тухайн оролцогч зөвшөөрсөн;
- 3.3.2. Клирингийн системийн үр дүнгийн төлбөр тооцоог гүйцэтгэх;
- 3.3.3. Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаал, шийдвэр гарсан;
- 3.3.4. Шүүхийн шийдвэр гарсан;
- 3.3.5. Улсын байцаагчийн шийтгэврийн хуудас өгсөн;
- 3.3.6. Монголбанканд тушаасан бэлэн мөнгөний илүүдэл, дутагдлын акт гарсан.

3.4. Оролцогч нь энэхүү дүрмийн 3.1, 3.2-т заасан гүйлгээг Хавсралт 1-т заасны дагуу гүйлгээний зориулалтаар ангилж илгээнэ.

/Энэ заалтыг МБЕ-ийн 2021 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрийн А-337 тоот тушаалын дагуу 2023 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн мөрдөнө./

3.5. Оролцогч нь энэхүү дүрмийн 3.1.а-д заасан хэрэглэгчийн их дүнтэй гүйлгээг “Автомат клиринг хаус системийн дүрэм”-ийн Хавсралт 3-т заасан гүйлгээний суваг болон зориулалтаар ангилж болно.

3.6. Монголбанкнаас илгээсэн оролцогчийн харилцах данстай харьцах болон энэ дүрмийн 3.1.2-7, 3.3-т заасан гүйлгээг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар баталсан их, бага дүнтэй гүйлгээний хязгаарыг үл харгалзан Банксүлжээ системээр дамжуулна.

3.7. Банксүлжээ системээр дамжих гүйлгээ бүр үл давтагдах дугаартай байна.

3.8. Банксүлжээ систем нь зөвхөн тухайн ажлын өдрийн /current Value Date/ гүйлгээний төлбөр тооцоог гүйцэтгэх бөгөөд өөр өдрийн төлбөр тооцоог гүйцэтгэхгүй.

3.9. Шаардлагатай тохиолдолд Банксүлжээ систем дээр оролцогчийн тусгай дансыг нээж болно.

3.10. Оролцогчийн тусгай данс нь дараах хүрээг хамарна:

- 3.10.1. Репо хэлэлцээрийн төлбөр тооцооны тусгай данс;
- 3.10.2. Улсын нөөц байршуулах тусгай данс /Засгийн газар, Сангийн яам/;
- 3.10.3. Улсын гаалийн ерөнхий газрын тусгай данс;
- 3.10.4. Заавал байлгах нөөцийн данс;
- 3.10.5. Бусад шаардлагатай данс.

3.11. Энэ дүрмийн 3.2-т заасан валютын харилцах дансаар зөвхөн оролцогч хоорондын гадаад валютын гүйлгээг дамжуулах бөгөөд хэрэглэгчийн гадаад валютын гүйлгээг дамжуулахгүй.

3.12. Банксүлжээ системээр төлбөр гүйцэтгэгч оролцогчийн харилцах данснаас дебит гүйлгээ, төлбөр хүлээн авагч оролцогчийн харилцах дансанд кредит гүйлгээг нэгэн зэрэг хийсэн даруйд тухайн төлбөр тооцоог эцсийн бөгөөд үл буцаагдах гэж тооцно.

3.13. Банксүлжээ системд оролцогчийн харилцах данс, БИК кодын жагсаалтыг Монголбанкны цахим хуудсанд байршуулна.

ДӨРӨВ. АЖИЛЛАХ ХУВААРЬ

4.1. Банксүлжээ систем нь ажлын өдрүүдэд дор дурьдсан хуваарийн дагуу ажиллана.

Хүснэгт 1. Банксүлжээ системийн ажиллах цагийн хуваарь

Д/д	Үйл явц	Эхлэх	Төгсөх	
1	Өдөр нээгдэх		09.00	
2	Овернайт хадгаламжийг буцаах, түүний хүүг төлөх, овернайт репо санхүүжилт төлөх гүйлгээ	09.00	09.10	
3	Гүйлгээ дамжуулах	Хэрэглэгчийн гүйлгээ (рас.008)	09.10	16.30
		Оролцогч хоорондын төгрөгийн гүйлгээ (рас.009)	09.10	17.10
		Оролцогч хоорондын валютын гүйлгээ (рас.009)	09.10	17.00
		Буцаалтын гүйлгээ (рас.004)	09.10	17.10
4	Гүйлгээ дамжуулалт зогсох Дараалалд буй гүйлгээг цуцлах	17.10	17.11	
5	Овернайт репо санхүүжилт, овернайт хадгаламжийн гүйлгээ дамжуулах	17.11	17.30	
6	Гүйлгээ дамжуулалт зогсох Дараалалд буй гүйлгээг цуцлах Дансны хуулга илгээх Шимтгэлийн мэдээ бэлтгэх Гүйлгээ архивлах	17.30	18.00	
7	Өдөр өндөрлөх	18.00		

4.2. Монголбанк ажлын өдрийн 09.10-16.30 цаг хүртэл хэрэглэгчийн төгрөгөөр хийгдэх их дүнтэй гүйлгээг, 09.10-17.10 цаг хүртэл санхүүгийн байгууллага хоорондын төгрөгийн гүйлгээг, 09.10-17.00 цаг хүртэл оролцогч хоорондын валютын гүйлгээг тус тус дамжуулна. Тухайн өдрийн 17.11-17.30 цаг хүртэл хийх овернайт репо санхүүжилт болон овернайт хадгаламжийн гүйлгээ нь Банксүлжээ системээр дамжуулах сүүлчийн гүйлгээ болно.

4.3. Банксүлжээ системийн гүйлгээ дамжуулалт зогссоноос хойш гүйлгээ дамжуулах зорилгоор цаг сунгах тохиолдолд Монголбанкны Төлбөр тооцооны газрын захирал шийдвэр гаргаж, холбогдох газарт мэдэгдэнэ. (Хавсралт 2)

4.4. Цаг сунгаж гүйлгээ дамжуулж байгаа тохиолдолд гүйлгээ хийж байгаа банкны Монголбанканд байршуулсан овернайт хадгаламжийн гүйлгээг дараах тохиолдолд цуцална:

4.4.1. Тухайн гүйлгээг хийснээр банк нь заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг хангаж чадахгүйд хүрсэн;

4.4.2. Тухайн банкны дансны үлдэгдэл гүйлгээ хийхэд хүрэхгүй болсон.

4.5. Цаг сунгаж гүйлгээ дамжуулсан тохиолдолд Монголбанкнаас тогтоосон шимтгэлийг тооцно.

4.6. Монголбанкны аливаа газар, нэгжээс зөвхөн техник, програм хангамжийн доголдол, саатал, системийн алдаанаас шалтгаалан, эсвэл алдаатай гүйлгээ залруулах зорилгоор улиралд дээд тал нь 2 удаа цаг сунгах хүсэлт гаргаж болно.

4.6.1. Хүсэлтийг зөвхөн тухайн газар, нэгжийн захирал гаргах бөгөөд Хавсралт 2-т цаг сунгах шалтгааныг дэлгэрэнгүй бичиж, Төлбөр тооцооны газарт хүргүүлнэ.

4.7. Байгалийн давагдашгүй хүчин зүйл /үер, ус, гал, газар хөдлөлт гэх мэт/ болон зэвсэгт мөргөлдөөн, улс, орон нутагт тогтоосон онцгой байдал зэрэг урьдчилан таамаглах боломжгүй байдал үүссэн тохиолдолд Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн шийдвэрээр энэ дүрмийн 4.1-д заасан ажиллах цагийн хуваарийг мөрдөхгүй байж болно.

ТАВ. ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДАРААЛЛЫН ЗОХИЦУУЛАЛТ

5.1. Оролцогчийн харилцах дансны үлдэгдэл хангалтгүй тохиолдолд тухайн оролцогчийн илгээсэн гүйлгээг Банксүлжээ систем “Эрэмбэ+FIFO” зарчмын дагуу дараалалд оруулах ба хаалтын цагийн үед эх үүсвэр хүрэлцэхгүй нөхцөлд дараалалд орсон гүйлгээг Банксүлжээ систем цуцална.

5.1.1. Дараалал нь тухайн оролцогчийн харилцах дансан дахь үлдэгдэл хүрэлцэхгүйн улмаас төлбөр тооцоо хийгдээгүй хүлээгдэж байгаа гүйлгээний жагсаалт байна.

5.1.2. Эрэмбэ нь оролцогчоос тухайн гүйлгээний нь ач холбогдлыг нь харгалзан үзэж олгосон тусгай дугаар байна.

5.2. Дараалалд хүлээгдэж буй гүйлгээг оролцогчийн харилцах дансанд эх үүсвэр орж ирсэн даруйд дарааллынх нь дагуу дамжуулна.

5.3. Оролцогч нь дараалалд орсон өөрийн гүйлгээг цуцлах боломжтой ба төлбөр тооцоо хийгдсэн гүйлгээг цуцлах боломжгүй.

5.4. Энэхүү дүрмийн 3.1.6-д заасан клирингийн системийн үр дүнгийн төлбөр тооцоо нь “эрэмбэ+FIFO” дараалалд хамаарагдахгүйгээр эхэлж хийгдэнэ.

5.5. Эрэмбэ нь 1-99 хооронд дугаарлагдах ба эрэмбийн дугаар өсөх тусам гүйлгээний ач холбогдол буурна.

5.6. Монголбанкны гүйлгээ 1-9 хооронд, оролцогчийн гүйлгээ 10-99 хооронд эрэмбэлэгдсэн байна.

5.7. Оролцогч нь Банксүлжээ системд дараалалд орсон гүйлгээнийхээ эрэмбийг өөрчилж болно.

5.8. Банксүлжээ систем нь түгжрэлийг шийдвэрлэх механизмтай байх ба түгжрэл үүссэн тухай бүр зохицуулалт хийж болно.

5.8.1. Түгжрэл үүссэн үед оролцогчийн харилцах дансны үлдэгдэл хүрэлцэхгүйн улмаас төлбөр тооцоо гүйцэтгэх боломжгүй болж, бусад оролцогчийн төлбөрийн чадварт нөлөөлснөөр тэдгээрээс өөрт хүлээн авах төлбөр тооцоо саатна.

ЗУРГАА. ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

6.1. Монголбанк нь Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 39.1 дэх хэсэгт заасны дагуу төлбөрийн найдвартай, аюулгүй байдлыг хангах, үүсч болзошгүй эрсдэлийг бууруулах зорилгоор оролцогчийн харилцах дансанд тодорхой дүнг барьцаа мөнгөн хөрөнгө буюу нөөц хэлбэрээр барьж болно.

6.2. Оролцогч нь Банксүлжээ системд хандаж, өөрийн нөөцийг удирдана.

6.3. Энэ дүрмийн 6.1-д заасан нөөцийг зөвхөн клирингийн системийн үр дүнгийн төлбөр тооцоог саадгүй гүйцэтгэх, илгээсэн гүйлгээний шимтгэл төлөх зорилгоор ашиглана.

6.4. Оролцогч нь төлбөр тооцоог саадгүй гүйцэтгэх үүднээс “Төв банкны өдрийн зээлийн журам”-ын дагуу Монголбанкнаас эх үүсвэр зээлж болно.

ДОЛОО. ТӨЛБӨР ТООЦООГ ЗОГСООХ

7.1. Монголбанк нь дараах үндэслэлээр Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн шийдвэрийн дагуу оролцогчийн Банксүлжээ системийг ашиглах эрхийг хэсэгчлэн болон бүрэн түдгэлзүүлж болно:

7.1.1. Энэхүү дүрмийг мөрдөх боломжгүй болсон эсхүл удаа дараа зөрчсөн;

7.1.2. Төлбөр гүйцэтгэх чадваргүй болсон;

7.1.3. Тухайн оролцогчоос хамаарч системийн эрсдэл үүсэх нөхцөл байдал бий болсон бөгөөд Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 25.2 дахь хэсэгт заасны дагуу тус эрсдэлээс хамгаалах;

7.1.4. Шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэр гарсан.

7.2. Монголбанк оролцогчийн Банксүлжээ системийг ашиглах эрхийг түдгэлзүүлсэн тухай мэдээллийг бусад оролцогчдод тухайн ажлын өдөрт багтаан мэдэгдэнэ.

НАЙМ. БАНКСҮЛЖЭЭ СИСТЕМД АШИГЛАГДАХ МЭДЭЭНИЙ ТӨРӨЛ БА КОД

8.1. Оролцогч нь Банксүлжээ систем рүү гүйлгээг илгээхдээ дараах цахим мэдээний төрлийг ашиглана:

Цахим мэдээний төрөл	Тайлбар
рас.008	Хэрэглэгчийн гүйлгээ (төлбөр хариуцагч болон хүлээн авагч нь хоёулаа, эсвэл аль нэг нь хэрэглэгч байх)
рас.009	Санхүүгийн байгууллага хоорондын гүйлгээ (төлбөр хариуцагч болон хүлээн авагч нь оролцогч байх)
рас.002	Гүйлгээний төлвийн талаарх мэдээ
рас.004	Буцаалтын гүйлгээ

8.2. Банксүлжээ систем нь дараах үндсэн мэдээг оролцогчдод илгээж болно:

Мэдээний төрөл	Тайлбар
самт.054 Дебит нотолгоо	Тухайн оролцогчийн данснаас төлбөр хасагдсан мэдэгдэл
самт.054 Кредит нотолгоо	Тухайн оролцогчийн дансанд төлбөр орсон мэдэгдэл
самт.033 Хуулга	Дансны хуулга
самт.998 Чөлөөт мэдээ	Зарлал, анхааруулга, бусад мэдээлэл дамжуулах

8.3. Банксүлжээ системээс оролцогчдод буцаасан болон цуцалсан гүйлгээний шалтгааныг агуулсан мэдээг илгээнэ.

ЕС. СИСТЕМИЙН НУУЦЛАЛ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

9.1. Монголбанк нь Банксүлжээ системийн мэдээллийн аюулгүй байдал, дараалалд буй гүйлгээ ба оролцогчийн нэвтрэх эрхийн аюулгүй байдлыг бүрэн хангана.

9.2. Банксүлжээ системд илгээсэн гүйлгээний тоо баримт, өгөгдлийн үнэн зөв байдлыг тухайн оролцогч бүрэн хариуцна.

9.3. Оролцогч тоон гарын үсгийн мэдээлэл бүхий нууцлалын сертификатыг ашиглан Банксүлжээ систем рүү холбогдоно. Сертификатыг 2 жил тутамд шинэчлэн авна.

9.4. Банксүлжээ системийн үйл ажиллагааны нууцлалыг хангах зорилгоор оролцогч нь доорх үүргийг хүлээнэ:

9.4.1. Банксүлжээ системээр дамжин хийгдэж байгаа гүйлгээний мэдээллийг нууцлах;

9.4.2. Банксүлжээ системийн аюулгүй, найдвартай, тасралтгүй байдалд сөргөөр нөлөөлж болохуйц төлбөр тооцооны системийн үйл ажиллагааны бүхий л хэлбэрүүдийг нууцлах, төлбөр тооцооны системийн техник хангамж нийлүүлэгч байгууллага, ажилтан болон бусад холбогдох этгээд энэхүү нууцыг хадгалах.

9.5. Монголбанк нь зөвхөн дараах мэдээллийг нийтэлж болно:

9.5.1. Банксүлжээ системээр дамжин хийгдсэн гүйлгээний нийт тоо, дүн зэрэг цогц мэдээлэл;

9.5.2. Банксүлжээ системийн талаарх тайлбар мэдээлэл.

АРАВ. ТАСРАЛТГҮЙ АЖИЛЛАГАА

10.1. Системд гэмтэл саатал гарах үед мэдээлэл солилцох үүднээс мэдээллийн технологийн болон төлбөр тооцоо хариуцсан албан тушаалтан, тэдгээрийг орлох албан тушаалтны нэрсийн жагсаалт, холбоо барих утас зэрэг мэдээллийг оролцогч бүр Монголбанканд албан ёсоор хүргүүлж, нэрсийн жагсаалтад өөрчлөлт орох бүрд мэдэгдэнэ. (Хавсралт 3)

10.2. Монголбанк Банксүлжээ системийн холбогдох ажилтнуудын мэдээлэл, оролцогчдоос ирүүлсэн мэдээлэл солилцох ажилтнуудын холбоо барих мэдээллийг нэгтгэн, Банксүлжээ системийн вэбээр дамжуулан нийт оролцогчдод хүргүүлнэ.

10.3. Банксүлжээ систем болон оролцогч хооронд дамжин хийгдэж байгаа төлбөр тооцоо саатах, эсхүл саатаж болзошгүй тохиолдлуудыг төлбөр тооцооны системийн саатал гэнэ.

10.4. Төлбөр тооцооны системийн саатал нь дараах 2 төрөл байна:

10.4.1. Оролцогчийн системийн;

10.4.2. Банксүлжээ системийн.

10.5. Оролцогчийн системийн саатал:

10.5.1. Оролцогчийн системд гэмтэл саатал гарсан нөхцөлд тухайн оролцогч нь системийн саатлыг яаралтай сэргээн засварлаж, Банксүлжээ системд эргэн холбогдоно.

10.5.2. Оролцогч нь Банксүлжээ системд эргэн холбогдох боломжгүй болсон бөгөөд холболт хэвийн болохоос өмнө гүйлгээ хийх шаардлагатай тохиолдолд дискээр гүйлгээг авчирч, өөрийн тоон гарын үсгийн мэдээлэл бүхий нууцлалын сертификат суулгасан токен төхөөрөмжийн тусламжтайгаар Банксүлжээ системээр дамжуулж болно.

10.5.2.1. Диск нь мэдээлэл хадгалах зөөврийн төхөөрөмж байна.

10.5.3. Оролцогчийн рас.009 төрлийн яаралтай гүйлгээг цаасан төлбөрийн даалгаварт үндэслэн Монголбанк гүйцэтгэж болно.

10.6. Банксүлжээ системийн саатал:

10.6.1. Банксүлжээ системд саатал гарсан тохиолдолд саатал гарснаас хойш 30 минутын дотор Монголбанк оролцогчдын мэдээллийн технологийн болон төлбөр тооцоо хариуцсан албан тушаалтнуудад мэдэгдэн, цаашид авах арга хэмжээний талаар зөвшилцөнө. Монголбанк дараах дүгнэлтийг гаргасан нөхцөлд “дискээр гүйлгээ дамжуулах ажиллагаа”-г эхлүүлнэ:

10.6.1.1. Өдрийн эцэс хүртэлх хугацаанд саатлыг арилгах боломжгүй,

10.6.1.2. Нөөц төвөөр төлбөр тооцоо гүйцэтгэх боломжгүй,

10.6.1.3. Өдрийн эцэс хүртэлх үлдсэн хугацаанд дискээр гүйлгээ дамжуулах үйл ажиллагааг гүйцэтгэх боломжтой.

10.6.2. Оролцогч нь дискээр гүйлгээ үүсгэн дамжуулах эсэх тухайгаа Монголбанканд нэн даруй мэдэгдэнэ.

10.6.3. Дискээр гүйлгээ дамжуулах хугацааг Монголбанк зарлах бөгөөд ингэхдээ оролцогчдоос дискээр гүйлгээ хүлээн авах, хүлээн авсан гүйлгээг хуваарилах хугацааг тус тус зааж өгнө.

10.6.4. Монголбанкнаас зарласан хугацааны дагуу тухайн оролцогчийн итгэмжлэгдсэн ажилтан нь өөрийн сертификат файльтай Монголбанканд биеэр ирж Банксүлжээ системээр гүйлгээг дамжуулна.

10.6.5. Дискээр гүйлгээ дамжуулах болон хүлээн авах явцад учирч болзошгүй гүйлгээ давхардах зэрэг эрсдэлийг гүйлгээ дамжуулсан оролцогч хариуцна.

10.6.6. Монголбанк төлбөр тооцооны системийн найдвартай, аюулгүй ажиллагааг баталгаажуулах үүднээс “Төлбөр тооцооны системийн онцгой байдлын үед ажиллах төлөвлөгөө”-ний дагуу Банксүлжээ системийн туршилтыг жилд 1 удаа гүйцэтгэнэ. Туршилтанд бүх оролцогчид хамтран оролцоно.

10.6.7. Банксүлжээ системийн саатлын улмаас нөөц төв рүү шилжих шаардлага гарсан нөхцөлд оролцогчид Монголбанкнаас өгөх зааврыг дагаж мөрдөнө.

10.6.7.1. Нөөц төвийг үндсэн төвд онцгой байдал үүсэх үед Банксүлжээ системийн тасралтгүй, хэвийн үйл ажиллагааг хангах зорилгоор байгуулж, мэдээллийн технологийн нөөц систем, техник төхөөрөмжийг байршуулсан байна.

АРВАН НЭГ. СИСТЕМИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ, ХЯНАЛТ

11.1. Банксүлжээ системд өөрчлөлт хийхтэй холбогдуулан Монголбанкнаас дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

11.1.1. Албан ёсны мэдэгдэл, холбогдох зааврыг өөрчлөлт хийгдэхээс ажлын 20-оос доошгүй хоногийн өмнө оролцогчдод хүргүүлнэ.

11.1.2. Дүрэм, заавар болон бусад баримт бичигт шаардлагатай тохиолдолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.

11.1.3. Өөрчлөлт хийхээс өмнө оролцогчидтой хамтран зайлшгүй туршиж, шаардлагатай гэж үзвэл туршилтын явцад Монголбанкны зүгээс оролцогчдод туслалцаа үзүүлнэ.

АРВАН ХОЁР. ХӨЛС, ШИМТГЭЛ

12.1. Үндэсний төлбөрийн системийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу Монголбанк шимтгэл тооцож, оролцогчтой байгуулсан гэрээнд заасан хугацааны дотор суутган авна.

12.2. Монголбанк шимтгэлийн хэмжээг 14-өөс доошгүй хоногийн өмнө оролцогчдод мэдэгдсэний үндсэн дээр дараах үндэслэлээр өөрчилж болно.

12.2.1. Мэдээллийн технологийн ба техник, програм хангамжийн үйлчилгээ шинээр нэвтрүүлснээр үйл ажиллагааны болон үйлчилгээний зардалд мэдэгдэхүйц өөрчлөлт орсон;

12.2.2. Монгол Улсын эдийн засгийн голлох үзүүлэлтүүдэд мэдэгдэхүйц өөрчлөлт орсон;

12.2.3. Бусад.

АРВАН ГУРАВ. МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ

13.1. Банксүлжээ системд оролцогч талууд нь үүссэн маргааныг харилцан зөвшилцөх байдлаар шийдвэрлэнэ.

13.2. Банксүлжээ системд оролцогч талууд нь үүссэн маргааныг харилцан зөвшилцөх байдлаар шийдвэрлэх боломжгүй тохиолдолд Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлнэ.

АРВАН ДӨРӨВ. ХАРИУЦЛАГА

14.1. Энэ дүрмийг зөрчсөн буруутай этгээдэд Зөрчлийн тухай хууль болон бусад холбогдох хуульд заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

БАНКСҮЛЖЭЭ СИСТЕМИЙН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ЗОРИУЛАЛТ

№	Гүйлгээний зориулалт	Ангиллын код
1	Хэрэглэгчийн их дүнтэй гүйлгээ	RTGS-CSCT
2	Оролцогч хоорондын төгрөгийн гүйлгээ	RTGS-FICT
3	Оролцогчийн төлбөрийн чадварыг хангуулахтай холбоотой хийгдэх банк хоорондын зээл	LOAN
4	Оролцогчийн төлбөрийн чадварыг хангуулахтай холбоотой хийгдэх банк хоорондын хадгаламж	SAVE
5	Оролцогчийн төлбөрийн чадварыг хангуулахтай холбоотой хийгдэх банк хоорондын репо арилжаа, овернайт репо санхүүжилт	REPO
6	Овернайт хадгаламж	OVER
7	Бэлэн мөнгөний чектэй холбоотой гүйлгээ	CHEC
8	Үнэт цаастай холбоотой гүйлгээ	SECU
9	Аккредитивтай холбоотой гүйлгээ	ACCR
10	Клирингийн системийн үр дүнгийн төлбөр тооцоо	RTGS-NCLS
11	Орон нутаг дахь банкны салбарууд төв салбараас бэлэн мөнгөний зузаатгал авах болон өгөх гүйлгээ	CASH
12	Валютын харилцах, хадгаламж байршуулах	CURR
13	Данс зузаатгах валютын гүйлгээ	C-CASH
14	Харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр хийгдэх валют арилжааны гүйлгээ	C-TRAD
15	Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн үнэт цаас худалдах, худалдан авах гүйлгээ	C-SECU
16	Зээл, зээлийн хүүг өгөх, авах, эргэн төлөх валютын гүйлгээ	C-LOAN
17	Санхүүгийн үүсмэл хэрэгсэлтэй холбоотой валютын гүйлгээ	C-OTHR

“БАНКСҮЛЖЭЭ” СИСТЕМИЙН ЦАГИЙН ХУВААРИЙГ СУНГАХ ХҮСЭЛТ

Хүсэлт гаргагчийн бөглөх мэдээлэл

Огноо		20..... оны дугаар сарын өдөр
Хүсэлт гаргасан	Оролцогчийн нэр	
	Газар, хэлтэс	
	Мэргэжилтэн /...../ нэр гарын үсэг
	Газрын захирал /...../ нэр гарын үсэг
Шалтгаан		

Зөвшөөрөл олгосон: ТТГ-ын захирал /...../

Банксүлжээ системийн зохицуулагчийн бөглөх мэдээлэл

Цаг сунгасан хугацаа цаг минут - цаг минут хүртэл
Шимтгэлийн хэмжээ	
Тайлбар	
Цаг сунгасан системийн зохицуулагч /...../ нэр гарын үсэг

